

1. Összefoglaló

Pinczés István

„4D Ro” analógiájú művészi hatáseszközök vektorizációja Samuel Beckett *Waiting for Godot* című tragikomédiájában

Szöveg és rendezés: a szövegközpontú drámaértelmezés
mint a rendezői koncepció kialakításának alapja

Két Akárki Valakire várva – a „lap”-ról a „deszká”-ra:
a francia és az angol szövegváltozat komparatív felmérése,
az angol szöveg fordítása, jelalapú értelmezése,
a modernkori moralitásjáték rendezői koncepciójának kialakítása
– különös tekintettel a négydimenziós Rorschach-teszt analógiájú
művészi hatáselemek jelhálós vektorizációjára

Doktori (DLA) értekezés

A dolgozat egy konkrét dráma szövegének elemzése és fordítása segítségével a rendezői alkotófolyamat felkészülési szakaszába enged betekintést.

A dolgozat szerzője a **vektorizáció** metodológiai és dramaturgiai eszközeit, valamint a pszichológiában közismert projektív teszt analógiáját használta az enigmatikus Godot-metaforára épülő darab színházi jelcsoportjainak értelmezéséhez.

A dolgozat – érintve az abszurd színházat az egzisztencialista filozófiához kötő szálakat és a posztmodern alkotói módszerrel rokon eljárásokat Beckett művében – foglalkozik a Godot-enigma értelmezésével és genezisével, kitekint a 20. századi kétnyelvűség irodalmi jelenségére, a többnyelvű alkotók között Beckett „nyelvköziségére”. Regisztrálja a francia színműváltozat és az angol tragikomédia műfaji különbözőségét, áttekinti a nemzetközi szakirodalom vélekedését a két szöveg minőségéről.

Fölméri a négy francia és a négy angol nyelvű szöveggeneráció fő textuális különbségeit, és magyarázatot ad a korábbi magyar fordítás kérdéses szövegtartományainak eredetére. Számba veszi a magyar szövegkiadásokat, és áttekinti a dráma magyar fogadtatásának kritikai anyagát.

Az elkészült új magyar fordítás segítségével komparatív szövegvizsgálati eredményeket közöl a két autorizált Beckett-műről, feltárva a szerző kreatív fordítói-átdolgozói munkamódszerének tendenciáit. Tematikusan csoportosított bő példaanyaggal szolgálva bizonyítja, hogy az angol szövegváltozat mind formai, mind tartalmi vonatkozásokat tekintve jobb, kiérleltebb, játszhatóbb alkotás.

A dolgozat utolsó fejezete számba veszi a jelentős külföldi *Godot*-előadásokat, az ősbemutatók mellett kitér a szerző saját rendezésére, Brecht torzóban maradt rendezői koncepciójának ismertetésére, Tábori György és mások színházi kísérleteire. A korabeli sajtóanyagra támaszkodva áttekinti a hazai és a határon túli magyar nyelvű színházi előadáskonceptiókat is. Végül fölvázolja a darab szövegvizsgálata és értelmező fordítása közben kialakult rendezői darabértelmezést, a modernkori szupramoralitás koncepcióját, ami alapját képezi egy létrehozandó színházi előadásnak.

A disszertáció mellékletét a dolgozat szerzőjének angoltól készült új magyar fordítása, a két szöveget összehasonlító „multitextus”, valamint kiegészítő adatok és dokumentumok képezik.